

TVARNA STRAN BESEDE

izgovorjena oz. zapisana beseda je iz glasov oz. črk. Sledijo si v določenem zaporedju. Vmes ne smemo ničesar vriniti in nič izpustiti.

Tvarna stran izgovorjenih besed

- Beseda iz najmanj enega zloga (samoglasnik + soglasnik).
- Samoglasnike izgovarjamo različno močno ter različno dolgo.
- Ponavadi en naglas.
- Na izgovorjavo soglasnikov v besedi pogosto vpliva glasovno okolje → glasovne različice in glasovni premeni

Asimilacija: prednji glas se prilagodi naslednjemu → glasba [glazba]. S je nezveneč b je zveneč, zato preberemo z z. Mož - moštvo → izjema.

Tvarna stran zapisanih besed

Pazimo na: pravilno deljenje besed, pisanje, raba velikih in malih črk, pisanje prevzetih besed, skupaj-narazen-z vezajem, raba ločil ...

Raba velikih črk

- 1) Velika začetnica na začetku povedi: prva beseda v povedi, v javnih napisih, na naslovih poštnih pošiljk, kadar je dobesedni navedek, kadar je »poved v povedi« (V povedi Xxxxxx podčrtaj)
- 2) Velika začetnica v lastnih imenih: izrazi, s katerimi poimenujemo posamične, čisto določene primerke dane vrste.

VRSTE LASTNIH IMEN	
a) imena bitij	(Črtomir, Aleksander Veliki ...)
b) zemljepisna imena	Jesenice, Kostanjevica na Krasu ...)
c) stvarna imena	Pevcu, Osnovna šola Prežihovega Voranca ...)

- a) imena posameznih ljudi, živali, veroslovnih in bajeslovnih bitij, prebivalcev posameznih naselij, pripadnikov posameznih ljudstev, alegorične poosebitve (Sreča, Ljubezen, Smrt). Enobesedna lastna imena pišemo z veliko začetnico, v večbesednih pa prvo besedo, drugo pa le, če je že sama lastno ime (Jožica Kovač).
- b) Zemljepisne pojave lahko poimenujemo z občim ali lastnim imenom (npr. mesto – Kranj). Pišemo jih z veliko začetnico, da jasneje zaznamujemo posebnost, enkratnost posameznega pojava.

Enobesedna zemljepisna lastna imena pišemo z veliko začetnico.

Večbesedna zemljepisna lastna imena pišemo z veliko:

- prvo besedo
- neprvo, če je lastno ime (npr. Julijske Alpe)
- če gre za naselbinsko

Naselbinska lastna imena so imena naselij; mesta, vasi, zaselki. Z malo: mesto, selo, vas, trg.

Nenaselbinska lastna imena: ulice, trgi, ceste in mestne četrti, države, enote zvezdnih držav, pokrajine, vodni tokovi, prekopi, slapovi, jezera, oceani, vzpetine, doline, nižine, gozdovi, jame, puščave, otoki, otočja, polotoki, rti, celine, nebesna telesa, ozvezdja, poslopja, drugi samostojni objekti.

PISANJE ZEMLJEPISNIH LASTNIH IMEN		
ENOBESEDNA ZEMLJEPISNA LASTNA IMENA	VEČBESEDNA ZEMLJEPISNA LASTNA IMENA	
	NASELBINSKA	NENASELBINSKA
Kamnik	Kranjska gora, Most na Soči, Nova vas	Velika planina, Velika Mojstrovka

- c) Stvarna lastna imena pišemo z veliko začetnico: besedila ali publikacije, knjige, knjižne zbirke, časopise, umetnostne stvaritve, ustanove, upravne enote, podjetje, zavod, organizacije, vojaške enote, verske skupnosti, društva, lokale, meddržavne zveze, prireditve, vozila (Sinji galeb), trgovske ali industrijske znamke ...

PISANJE STVARNIH LASTNIH IMEN	
ENOBESEDNA STVARNA LASTNA IMENA	VEČBESEDNA STVARNA LASTNA IMENA
	Med gorami, Triptih Agate Schwarzkobler
Rokovnjači	

V večbesednih lastnih imenih pišemo prvo besedo z veliko začetnico, neprave besede pa z malo, razen če niso že same lastno ime (npr. Občina Jesenice).

Med stvarna lastna imena ne spadajo: poimenovanja znanstvenih strok, šolskih predmetov, nagrad, priznanj in odličij, zgodovinskih dogodkov, jezikov, dni, mesecev, praznikov, slogovnih usmeritev in obdobj, zdravil, predmetov, nastalih iz lastnih imen, poljudnih poimenovanj meddržavnih zvez.

- 3) Velika začetnica v svojilnih pridevnikih iz lastnih imen:
  - o svojilne pridevnike iz lastnih imen, če so tvorjeni z obrazili -ov/-ev/-in
  - o če zaznamujejo duhovno last (Pitagorov izrek)
  - o NE, če se uporabljajo v prenesenem pomenu (ahilova peta)
  - o NE, če zaznamujejo vrstnost (evstahijeva cev – telesni del; za rastline, bolezni, tehnične iznajdbe).
- 4) Velika začetnica v izrazih spoštovanja
- 5) Samo velike črke se uporabijo takrat, kadar želimo poudariti celo besedilo ali le posamezno poved ali besedo v njej. Tako pišemo tudi kratice.